

OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK I

Op 4 December 1921 verscheen in de "Gazet van Gent" een artikelje van Alfons Van Werveke over

De namen der straten onder het Fransch Bewind

De namen in 1786 op de hoeken der straten geschreven, waren natuurlijk die, welke het volk tot dan toe had gebruikt.

Men hadde ongelijk gehad er andere in de plaats te zetten, daar de oude namen tot de geschiedenis behooren en het volk er aan gewoon was. Dat was echter het gevoelen niet van onze bestuurders in den Franschen tijd. In uitvoering van een beslissing van 12 Februari 1799, genomen ten gevolge der opvoering van den commissaris van het Directoire en van den generaal Lesvigne, vaardigde het Gemeentebestuur, 8 April 1799, een besluit uit bevelende dat de "namen van pleinen en openbare wegen, die den stempel dragen van het fanatisme en herinneren aan een met reden verafschuwden regeeringsvorm, zullen veranderd worden zooals het aldaar wordt opgegeven, en de namen van de andere pleinen en openbare wegen, die in het Vlaamsch zijn, zullen terstond op de naam-borden in het Fransch gesteld worden."

Geven we enkele staaltjes van die veranderingen: Abrahamstraat, naar een naam van het Oud Testament, moest verdwijnen, en men redeneerde als volgt: Abraham was een grijsaard, Abrahamstraat zal vervangen worden door "Rue de la Vieillesse". Engelstraat: dat behoort tot de fabels van den katholieken godsdienst; wij vervangen het door "Rue des Oiseaux"; vogels, die wel bestaan, hebben ook vleugels. Heilig-Geeststraat is ook een naam, die om dezelfde reden verdwijnen moet. Men stelt den H. Geest voor door een duif; welnu we zullen de straat "Rue du Pigeon" heeten. Kruisstraat, nogal een naam van denzelfden oorsprong, zullen we vervangen door den naam van werklieden, die de kruisen maken "Rue des Charpentiers". Hertogstraat, die aan het verschil der standen herinnert, zal plaats maken voor "Rue de l'Egalité". Voor dezelfde reden zullen wij Koningstraat vervangen door "Rue de la Liberté". Er zijn er nog van dien aard, al even belachelijk. Sint-Gillisbrug, waarvan wij in onze laatste kroniek gewaagden, werd vervangen door "Pont des Epingliers". We meenden eerst, dat de H. Gillis de patroon was van de speldenmakers, maar het blijkt, dat niet hij, maar de H. Antonius het was, en we moeten bekennen, dat ons de reden hier verwisseling niet duidelijk is.

Men begrijpt, dat de even radicale als belachelijke maatregel niet toegepast bleef als de theoretische hervormingen van dien aard hadden uitgediend. In Januari 1813 verscheen dan ook een vlugschrift in-quarto: "Nouvelles dénominations

en français et flamand des sections, faubourgs, enclos, places, marchés, remparts, quais, rues, passages, ponts et portes de la ville de Gand... arrêté par nous Maire de la ville de Gand, Chevalier de la Légion d'honneur, le 5 décembre 1812, signé Vanderhaeghen”.

Deze officieele lijst, welke nooit is vervangen geworden door een andere volledige lijst, maar waaraan wijzigingen zijn toegebracht in den loop der eeuw, die daarop volgde, herstelde de meeste van de namen van 1786 en gaf de Fransche vertaling. Ongelukkiglijk werd ze met te veel spoed samengesteld. Zekere Nederlandsche namen zijn slecht geschreven en verschillende van de zoogezegde Fransche vertalingen, zeggen heel wat anders dan de oorspronkelijke Nederlandsche namen. Kammerstraat (Rue des Brasseurs) wordt vertaald door “Rue des Peignes”. Burgstraat (Rue du Bourg) wordt “Rue de Bruges”. Ramen (Rames) wordt “Ram” geschreven en vertaald door “Rue du Béliet”. Minnemeersch (Pré aux Sirènes) wordt “Pré d'Amour”. Stoofstraat wordt in 't Fransch Rue de la Poussière in plaats van Rue de l'Etuve, en Donkersteeg “Rue du Paradis” in plaats van Rue Obscure.

A. VAN WERVEKE

OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK II

Op 19 December 1921 verscheen in “De Gazet van Gent” een artikeltje van Alfons Van Werveke over

Namen van straten samengesteld met berg

Na “Onderbergen” gaan we “Parijsberg, “Hoveniersberg” en “Oranjeberg” bespreken.

“Parijsberg” is de naam van de straat zonder einde in de Lammerstraat. 't Is dus een gedeelte van den Blandinberg.

Van waar komt de naam Parijs? Een oorkonde van 1274 leert, dat Simon, Zeger en Jan Paris onderdanen waren van den abt van Sint-Pieters, hoofd van de heerlijkheid,, waarop de Parijsberg lag. In 1347 verkoopt ene Zeger Parijs een stuk grond aan de Abdij van Sint-Pieters. Ten jare 1374 is er spraak van een huis “an den Cleyt Sente Pieters” op den grond van Zeger Parijs. Een stuk van 1401 vermeldt een grond gelegen op den “Parisinghersbergh, dat is op den berg van de familie Parijs, een grond, die had toebehoord aan Eulard. Hendrik en Jan Parijs. In 1417 is er spraak van een bebouwd grond aan de Nieuwstraat te

Sint-Pieters op het uiteinde van de steeg, geheeten "Parisinghers berch", en die weleer aan de "Parisinghers" toebehoorde. Den ouden vorm "Parisinghers berch" vindt men nog in en stuk van 1423, maar "Parijs steghe" verschijnt reeds in 1434 en "Parijs berch" in 1442. De naam "Parijsberg" wijst dus op het gedeelte van de helling van den Blandinberg, waar in de XIVe eeuw eigendommen van de familie Parijs lagen.

"Hoveniersberg" heeft geen langen uitleg noodig. 't Is een van de talrijke steegjes, die weleer de helling van den Blandinberg afdaalden naar de Schelde, en die zijn naam verschuldigd is aan de hoveniers, die het bewoonden en aldaar groenten kweekten.

"Oranjeberg", we moeten doen opmerken, dat zulks de officieele naam niet is, wel "Oranjestraat", maar dat het volk "Oranjeberg" zegt. 't Is de naam van de helling van den "Kalanderberg" de kleine verhevenheid van den grond, waarover wij reeds spraken. Die straat werd gemaakt in October 1580 door het wegbreken van een gedeelte van het Hof van de abdij der Duinen en van het eigendom van Cornelis Breydel. 't Is deze laatste, één van de testamentuitvoerders van Viglius de Zuichen, proost van Sint-Baafs, die het werk deed uitvoeren ter verfraaiing en ten gerieve van het Huis van Sint-Baafs, dat het Bisschoppelijk Paleis werd, onder het Fransch bewind de Prefectuur en ten huidige dage het Gouvernementshotel. De naam Oranje werd aan de straat gegeven omdat, op het oogenblik, dat men de straat maakte, Willem van Oranje, de Zwijger, in het huis van den prelaat van Sint-Baafs verbleef, zooals hij overigens deed telkenmale hij te Gent kwam gedurende het Calvinistisch tijdvak (1578-1584).

A. VAN WERVEKE.
